

บทที่ 3

วิธิดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทบรรณาธิการสารนิเทศต่อการวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ โดยจะทำการศึกษาใน 2 ลักษณะคือ บทบาทที่ทั้งผู้ปฏิบัติงานและที่อาจารย์ นักวิจัยซึ่งเป็นผู้ใช้บริการเห็นว่าปฏิบัติจริง และบทบาทที่อาจารย์และนักวิจัยคาดหวังให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่มคือ อาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ ในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่ทำการสอนหรือวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการโดยตรง จำนวน 180 คน (ตารางที่ 1) และผู้ปฏิบัติงานให้บริการสารนิเทศในสถาบันการศึกษาข้างต้น ซึ่งมีทั้งหมด 20 คน โดยในห้องสมุดขนาดเล็ก เช่น ห้องสมุดคณะจะมีบรรณาธิการเพียง 1 คน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าห้องสมุดและให้บริการสารนิเทศพร้อม ๆ กัน ในขณะที่ห้องสมุดขนาดใหญ่ ได้แก่ ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์สารนิเทศคณะเวชศาสตร์เขตร้อน และห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล มีบรรณาธิการหัวหน้าหน่วยงานทำหน้าที่ให้บริการสารนิเทศในบางส่วน และยังมีบรรณาธิการผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศโดยตรงอีกด้วย ผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศจึงมีทั้งสิ้น 20 คน (ดังรายละเอียดในตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่เป็นอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ

มหาวิทยาลัย	คณะ	ภาควิชา	อาจารย์	นักวิจัย	รวม
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เภสัชศาสตร์	อาหารเคมี	5	-	5
	วิทยาศาสตร์	เทคโนโลยีทางอาหาร	14	-	14
2. เกษตรศาสตร์	อุตสาหกรรมเกษตร	วิทยาศาสตร์และ	14	-	14
		เทคโนโลยีการอาหาร			
	สถาบันคั่นคว่าและ พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร		-	40	40
3. ขอนแก่น	เทคโนโลยี	เทคโนโลยีอาหาร	8	-	8
	สาธารณสุขศาสตร์	โภชนวิทยา	6	-	6
4. เชียงใหม่	เกษตรศาสตร์	วิทยาศาสตร์และ	13	-	13
		เทคโนโลยีการอาหาร			
5. มหิดล	เภสัชศาสตร์	อาหารเคมี	5	-	5
	สาธารณสุขศาสตร์	โภชนวิทยา	18	-	18
	เวชศาสตร์เขตร้อน	โภชนศาสตร์เขตร้อน	8	-	8
		และวิทยาศาสตร์อาหาร			
	แพทยศาสตร์ รพ. รามาธิบดี	ศูนย์วิจัย	8	17	25
	สถาบันวิจัย โภชนาการ		8	16	24
รวม			107	73	180

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรที่เป็นผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศ

ห้องสมุด	หัวหน้าห้องสมุดที่ทำหน้าที่ให้บริการสารสนเทศด้วย	ผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศ	รวม
<u>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</u>			
1. ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์	1	-	1
2. ห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์	1	1	2
<u>มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</u>			
3. ห้องสมุดคณะอุตสาหกรรมเกษตร*	-	-	-
4. ห้องสมุดสถาบันคันคว้าและนิพนธ์ผลิตภัณฑ์อาหาร	1	-	1
5. สำนักหอสมุด	1	3	4
<u>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</u>			
6. ห้องสมุดคณะเทคโนโลยี	1	-	1
7. ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์	1	-	1
<u>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</u>			
8. ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์	1	-	1
<u>มหาวิทยาลัยมหิดล</u>			
9. ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์	1	-	1
10. ห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์	1	-	1
11. ห้องสมุดคณะเวชศาสตร์เขตร้อน	1	-	1
12. ศูนย์สารนิเทศคณะเวชศาสตร์เขตร้อน	1	1	2
13. ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์	1	2	3
<u>โรงพยาบาลรามธิบดี</u>			
14. ห้องสมุดสถาบันวิจัยโภชนาการ	1	-	1
รวม	13	7	20

* ไม่มีบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศประจำอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มี 2 รูปแบบคือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามสำหรับอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานบริการของห้องสมุดที่เรียกว่าบริการช่วยการวิจัย (Research Services) เพื่อนำแนวคิดต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสม และจัดกลุ่มงานบริการต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับกระบวนการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ บริการที่ช่วยในขั้นวางแผนเตรียมการวิจัย (21 บริการ) ขั้นตอนการวิจัย (11 บริการ) ขั้นเผยแพร่ผลการวิจัย (3 บริการ) และบริการเสริมอื่น ๆ ที่เป็นบริการทั่ว ๆ ไปของห้องสมุด ซึ่งสามารถอยู่ได้ทั้ง 3 ขั้นตอน (10 บริการ)

1.2 สร้างแบบสอบถามจากแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 60 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ในการวิจัยของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และเติมคำ มีคำถามทั้งสิ้น 15 ข้อ โดยที่คำถามข้อ 8 ที่ถามเกี่ยวกับเนื้อหาของการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตตาม อารี วัลยะเสวี (มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี, 2529)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดว่าผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศควรปฏิบัติ เพื่อช่วยการวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ จำนวน 45 ข้อ โดยให้ผู้ตอบประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างไปทดสอบกับนักวิจัยและเจ้าหน้าที่วิจัยของสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดลที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 5 คน ระหว่างวันที่ 10-14 กันยายน 2533 และจากการทดสอบแบบสอบถามครั้งนี้พบข้อบกพร่องบางประการ ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1

1. คำถามข้อ 8 ที่ถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เน้นหนักในการวิจัย มีผู้ตอบ 3 คน แนะนำว่า ควรให้ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ และควรเพิ่มตัวเลือกคือ การวิจัยทางด้านกรรมวิธีการแปรรูปอาหาร การวิจัยทางการวิเคราะห์อาหาร ซึ่งได้ปรับคำถามตามที่คุณตอบเสนอแนะ

2. คำถามข้อ 9 ที่ถามเกี่ยวกับวิธีวิจัยที่นิยมใช้ มีผู้ตอบ 3 คน แนะนำว่า ควรให้ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ และควรเพิ่มตัวเลือกคือ วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้ปรับคำถามตามที่คุณตอบเสนอแนะ

ตอนที่ 2

1. คำถามข้อ 1 ถามถึงบริการสำรวจความต้องการสารสนเทศเพื่อการวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยในหน่วยงานประจำปี เพื่อจะได้จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการนั้น มีผู้ให้ความเห็นว่า ไม่ควรระบุค่าว่าเป็นประจำปี เพราะเป็นการจำกัดมากเกินไป ควรขึ้นอยู่กับความสามารถและความพร้อมต่อการปฏิบัติงานของแต่ละห้องสมุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตัดคำนี้ออก

2. มีผู้ตอบ 3 คนแนะนำว่า ในช่องระดับบริการที่บรรณารักษ์ปฏิบัติจริง ควรเพิ่มอีก 1 ช่องคือ ไม่มีบริการ เนื่องจากมีบริการหลายข้อที่ห้องสมุดยังไม่ได้จัด ดังนั้นจึงได้เพิ่มช่อง ไม่มีบริการ ลงไปในช่องระดับที่ปฏิบัติจริง

1.4 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ (ดังรายละเอียดใน ภาคผนวก ก) ประกอบด้วย

1. จดหมายนำเพื่อขอความร่วมมือจากอาจารย์และนักวิจัย

2. คำถาม แบ่งเป็น 2 ตอนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์ในการวิจัยของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 15 ข้อและข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการเพื่อช่วยการวิจัยของผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการในด้านบทบาทที่ให้บริการจริง และบทบาทที่คาดหวังให้ปฏิบัติ จำนวน 46 ข้อ

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศ

2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 49 ข้อ ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์การทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และเติมคำ มีคำถามทั้งสิ้น 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการช่วยการวิจัยต่ออาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการของผู้ปฏิบัติงานบริการสาธารณสุขตามที่ปฏิบัติจริง มีคำถามทั้งสิ้น 45 ข้อ ข้อคำถามในตอนนี้จะเหมือนกับข้อคำถามตอนที่ 2 ของแบบสอบถามอาจารย์และนักวิจัย เพียงแต่ข้อคำถามของแบบสัมภาษณ์จะไม่มีช่องระดับที่คาดว่าควรปฏิบัติ

2.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไปทดสอบกับบรรณารักษ์ที่ให้บริการสาธารณสุขของห้องสมุดคณะวิทยาศาสตร์ ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ และห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลแห่งละ 1 คน และทดสอบกับบรรณารักษ์ที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ในระหว่างวันที่ 17-21 กันยายน 2533 ซึ่งจากการทดสอบแบบสัมภาษณ์ พบข้อบกพร่องบางประการ ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1

1. คำถามข้อที่ 1 และ 2 ที่ถามเกี่ยวกับเพศและวุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้ให้สัมภาษณ์ มีผู้แนะนำว่า ควรทำเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) มากกว่าให้เติมคำ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อ 1 มีตัวเลือก 2 ตัวเลือกคือ () ชาย และ () หญิง ส่วนข้อ 2 จะมีตัวเลือก 4 ตัวเลือกคือ () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก และ () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ 2 คน แนะนำว่า ควรเพิ่มคำถามสถานภาพของผู้ตอบ เนื่องจากในบางห้องสมุดผู้ปฏิบัติงานบริการสาธารณสุขมีชื่อเรียกตำแหน่งเป็นอย่างอื่นที่มีไม่บรรณารักษ์ อาทิเช่น เรียกว่า นักเอกสารสนเทศ เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เพิ่มตัวเลือกในข้อนี้

3. คำถามข้อที่ 4 ที่ถามเกี่ยวกับภาระงาน ของผู้ปฏิบัติงานบริการสาธารณสุขในปัจจุบัน ซึ่งเดิมผู้วิจัยให้ตอบภาระงานคิดเป็น ชั่วโมง/สัปดาห์ แต่มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 4 คน แนะนำว่า ควรให้ตอบเป็น ร้อยละ เพราะง่ายและสะดวกต่อการตอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เปลี่ยนให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตอบเป็น ร้อยละ ของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานแต่ละอย่าง

ตอนที่ 2

1. ในส่วนที่อธิบายระดับของคำตอบ มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2 คนให้ความเห็นว่า สื่อความหมายไม่ชัดเจน ควรอธิบายออกมาในรูปของความถี่ จะช่วยให้ชัดเจนและง่ายต่อการตอบมากกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดความถี่ควบคู่กับระดับคำตอบ เช่น มากที่สุด (เดือนละครั้ง) มาก (3 เดือน/ครั้ง) ปานกลาง (6 เดือน/ครั้ง) และน้อย (ปีละครั้ง)

2. ในช่องระดับการปฏิบัติงานจริง ได้เพิ่มช่อง ไม่มีบริการ และอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นการอธิบายระดับของคำตอบว่า ไม่มีบริการ หมายถึง ยังไม่ได้ปฏิบัติหรือให้บริการงานนั้น

3. คำถามข้อที่ 5 (แนะนำคู่มือช่วยคํานงานวิจัย เช่น ทำเนียบโครงการวิจัย ดรชนี สารสังเขป บรรณานุกรมงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ เป็นต้น) และข้อที่ 6 (แนะนำวิธีการใช้คู่มือช่วยคํานงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ) มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 3 คน ให้ความเห็นว่า มีความคล้ายคลึงกันมาก น่าจะรวมเป็นข้อเดียวกัน จึงได้รวมเข้าด้วยกันเป็น แนะนำคู่มือและวิธีการใช้คู่มือช่วยคํานงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ

4. คำถามข้อที่ 7 (จัดทำบรรณานุกรมพร้อมบทคัดย่องานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการที่น่าสนใจของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อเผยแพร่) มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 3 คน แนะนำว่า ควรแยกการทำบรรณานุกรมและบทคัดย่อออกจากกัน เนื่องจากห้องสมุดส่วนมากมักทำบรรณานุกรม ไม่ค่อยได้จัดทำบทคัดย่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แยกคำถามออกเป็น 2 ข้อคือ

- 1) จัดทำบรรณานุกรมงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการที่น่าสนใจของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อเผยแพร่ และ 2) จัดทำบรรณานุกรมพร้อมบทคัดย่องานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการที่น่าสนใจของประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อเผยแพร่

5. คำถามข้อที่ 8 (รวบรวมบรรณานุกรมงานวิจัยพร้อมบทคัดย่อเฉพาะเรื่องตามคำขอ) มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 3 คน ให้ความเห็นว่า น่าจะเป็น หรือบรรณานุกรมพร้อมบทคัดย่อ มากกว่าเป็น บรรณานุกรมพร้อมบทคัดย่อ เนื่องจากการปฏิบัติงานจริงของบรรณารักษ์บริการสารนิเทศมักจะให้บริการเพียงแค่วบรวมบรรณานุกรมให้เท่านั้น จึงแก้ไขเป็น รวบรวมบรรณานุกรมหรือบรรณานุกรมพร้อมบทคัดย่องานวิจัยเฉพาะเรื่องตามคำขอ

6. คำถามข้อที่ 11 (แนะนำผู้เชี่ยวชาญ/นักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ และเป็นตัวกลางนัดหมาย) มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 2 คน เสนอว่า ไม่ควรมีคำว่า "และเป็นตัวกลางนัดหมาย" เพราะเป็นงานนอกเหนือหน้าที่ของบรรณารักษ์ แต่ถ้าทำได้ก็ดีมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตัดคำดังกล่าวออก เหลือเป็น แนะนำผู้เชี่ยวชาญ/นักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการ

7. คำถามข้อที่ 14 (จัดนิทรรศการงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการที่น่าสนใจ) และข้อที่ 15 (จัดทำรายชื่อและแสดงนิทรรศการงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการที่ห้องสมุดได้รับเข้ามาใหม่) มีผู้เสนอให้รวมกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวมข้อ 14 และ 15 เป็น จัดทำรายชื่อและจัดนิทรรศการงานวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการที่น่าสนใจที่ห้องสมุดได้รับเข้ามาใหม่

8. คำถามข้อที่ 18 (ให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางด้านอาหารและโภชนาการที่ห้องสมุดได้จัดทำขึ้น) ข้อที่ 19 (ให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป) และข้อที่ 20 (ให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างประเทศ) มีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ 3 คน

แนะนำว่า ควรแยกแต่ละข้อเป็น การให้บริการในห้องสมุดของตนเองกับเป็นการให้บริการโดยผ่านห้องสมุดอื่น จึงได้ปรับคำถามทั้ง 3 ข้อดังนี้ 1) ให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป (CD-ROM) 2) ให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างประเทศ (ON-LINE) 3) ติดต่อขอใช้บริการสืบค้นข้อมูล CD-ROM และ ON-LINE จากห้องสมุดอื่น 4) ให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางด้านอาหารและโภชนาการที่ห้องสมุดได้จัดทำขึ้น และ 5) ติดต่อขอใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางด้านอาหารและโภชนาการที่ห้องสมุดอื่นจัดทำ

9. คำถามข้อที่ 29-32 เป็นบริการเกี่ยวกับการค้นหารายละเอียดให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ แนะนำการเขียนบรรณานุกรม แนะนำการลงรายการอ้างอิง และจัดหาคู่มือการลงรายการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม มีผู้เสนอแนะว่า ควรแยกออกเป็น "บริการในชั้นเรียบเรียงงานวิจัย" ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อเพิ่มเติมครอบคลุมข้อคำถามที่ 29-32 เป็นบริการ ในชั้นเรียบเรียงงานวิจัย ซึ่งจะแทรกอยู่ระหว่างบริการในชั้นดำเนินงานวิจัย และบริการในชั้นเผยแพร่ผลการวิจัย

2.3 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ (ดังรายละเอียดใน ภาคผนวก ข) ประกอบด้วย

1. จดหมายนำเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศ

ในการให้สัมภาษณ์

2. แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและประสบการณ์

ในการทำงานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 ข้อ และข้อมูลเกี่ยวกับบริการเพื่อช่วยการวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการตามที่ปฏิบัติจริงของบรรณารักษ์บริการสารนิเทศ จำนวน 46 ข้อ

โดยสรุป

จากข้อมูลสำคัญที่ได้คือ บริการช่วยการวิจัยของผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศ ได้ถูกปรับตามคำแนะนำของผู้ทดสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และเนื่องจากรายละเอียดดังกล่าวเป็นส่วนที่ใช้ร่วมกันระหว่างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อเสนอนี้ทั้งหมดมาปรับรายละเอียดใหญ่ ๆ สรุปที่สำคัญมีดังนี้

1. เพิ่มคำอธิบายค่าของคำตอบ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย) ลงไปในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. เพิ่มช่อง "ไม่มีบริการ" ลงในช่องระดับที่ปฏิบัติจริง ในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

3. ปรับข้อความจากข้อเสนอแนะของผู้ทดสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ รวมแล้วได้ข้อความในส่วนที่ 2 ทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 46 ข้อ

4. เพิ่มหัวข้อ "บริการในชั้นเรียนเรียนงานวิจัย" คลุมข้อความที่ 30-33

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับอาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่ทำการสอนหรือวิจัยทางด้านอาหารและโภชนาการโดยตรง จำนวน 12 แห่ง รวมทั้งสิ้น 180 ชุด ทั้งนี้ไม่รวมถึงอาจารย์พิเศษ หรืออาจารย์และนักวิจัยที่ไปราชการต่างประเทศ หรืออยู่ในระหว่างลาศึกษาต่อ ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ประมาณ 3 เดือน (พฤศจิกายน 2533 - มกราคม 2534)

ในการแจกแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้ระบุชื่ออาจารย์และนักวิจัยแต่ละคนลงบนจดหมายนำ และส่งแบบสอบถามโดย 1) ติดต่อด้วยตนเอง 2) ขอความร่วมมือจากหัวหน้าห้องสมุด และ 3) ขอความร่วมมือจากเลขานุการภาควิชา เพื่อช่วยแจกและเก็บแบบสอบถามคืนให้ จากวันที่กำหนดคืนแบบสอบถามครั้งแรก ได้แบบสอบถามกลับคืนมาเพียง 85 ชุด ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามอีก ไปเป็นครั้งที่ 2 และ 3 ปรากฏว่าได้ตอบกลับคืนมาอีก 45 ชุด มีแบบสอบถามบางชุดที่ตอบมาไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถามอาจารย์และนักวิจัยโดยตรง จนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ผล รวมทั้งสิ้น 130 ชุด (ตารางที่ 3) คิดเป็นร้อยละ 72.22 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่กลับคืนมา

หน่วยงาน	ส่งไป	กลับคืนมา
<u>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</u>		
ภ. อาหารเคมี	5	4
ภ. เทคโนโลยีทางอาหาร	14	8
<u>มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</u>		
ภ. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร	14	8
สถาบันคั้นดัวและนิคมการผลิตภัณฑ์อาหาร	40	30
<u>มหาวิทยาลัยขอนแก่น</u>		
ภ. เทคโนโลยีอาหาร	8	7
ภ. โภชนวิทยา	6	5
<u>มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</u>		
ภ. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร	13	12
<u>มหาวิทยาลัยมหิดล</u>		
ภ. อาหารเคมี	5	3
ภ. โภชนวิทยา	18	8
ภ. โภชนศาสตร์ เชื้อรื้อและวิทยาศาสตร์อาหาร	8	7
ศูนย์วิจัย	25	16
สถาบันวิจัยโภชนาการ	24	22
รวม	180	130

2. การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ติดต่อหัวหน้าห้องสมุดต่าง ๆ ในสถาบันที่อาจารย์และนักวิจัยทางด้านอาหาร และโภชนาการสังกัดอยู่จำนวน 14 แห่ง (ตารางที่ 2) เพื่อขออนุญาตวันสัมภาษณ์ ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 2 เดือน (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2533) ในกรณีที่ เป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ มีผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศมากกว่า 1 คน จะสัมภาษณ์หัวหน้าห้องสมุด และผู้ที่ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศทุกคน ส่วนในกรณีที่ เป็นห้องสมุดขนาดเล็ก มีผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศเพียงคนเดียว และต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าห้องสมุดด้วย จะสัมภาษณ์บุคคลนั้น ในฐานะผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำคำตอบแต่ละข้อทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์บันทึกลงในคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม dBASE เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science)
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test)
3. เภทที่ในการตัดสินค่าเฉลี่ยโดยส่วนรวม และรายชื่อของแต่ละคำถามนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย

4.50 - 5.00	หมายถึง	ที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด	และ	ที่ควรปฏิบัติมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	ที่ปฏิบัติจริงมาก	และ	ที่ควรปฏิบัติมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	ที่ปฏิบัติจริงปานกลาง	และ	ที่ควรปฏิบัติปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	ที่ปฏิบัติจริงน้อย	และ	ที่ควรปฏิบัติน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ที่ปฏิบัติจริงน้อยสุดหรือแทบไม่ได้ปฏิบัติ		
- และที่ควรปฏิบัติน้อยสุดจนแทบไม่ควรปฏิบัติ

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังจะได้นำเสนอต่อไปในบทที่ 4